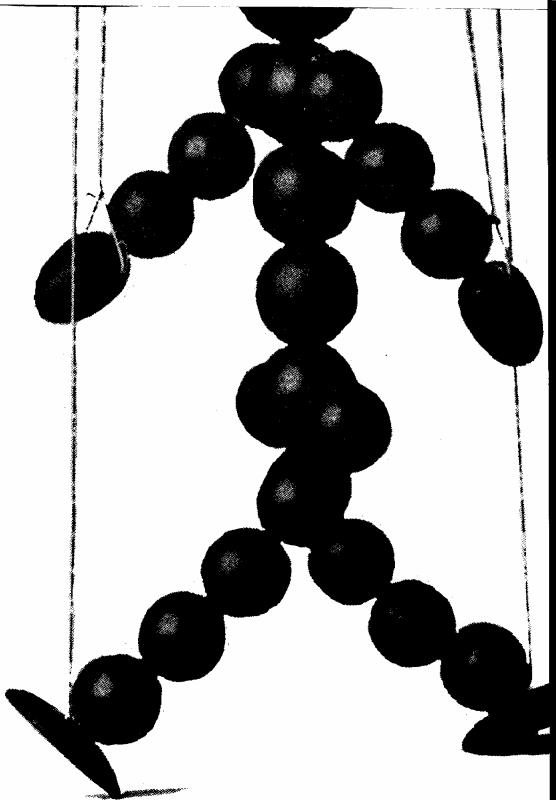

دکتر عباس پوستی

گروه فارماکولوژی دانشکده پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

آشناei بیشتر با دارو

اینطور نامناسب مصرف می‌گردد. این ماده اعجاب‌انگیز که بنام دارو می‌شناسیم در صورتیکه بجا و مناسب و توسط افراد با صلاحیت مانند پزشک تجویز شود می‌تواند جان بیماری را از خطر مرگ حتمی نجات دهد. بطور مثال، بیماریکه بطور ناگهانی و بدون علت دچار یک تاکیکاردي حمله‌ای فوق بطنی شده و تعداد ضربان قلب او از ۷۰ ضربه در دقیقه به ۱۵۰-۱۷۰ رسیده است و هر لحظه خطر نرسیدن خون بمعزز و در نتیجه سقوط وی تهدید می‌شود و یا عوارض نارسائی حاد قلب در کمین او است و جان وی را تهدید می‌کنند در این موقع با تزریق یک آمپول وراپامیل ۵ میلی‌گرمی یا دیگوگسین ۵٪ میلی‌گرمی

چند سال است که مصرف بیش از حد معمول دارو در کشور ما مطرح است و چندین عامل را در این رابطه دخیل می‌دانند، مانند تجویز بیمورد دارو توسط برخی همکاران پزشک، تحویل غیرمسؤلانه دارو به مردم توسط بعضی متصدیان داروخانه‌ها، فاچاق دارو، ارزانی دارو و موارد متعدد دیگر که باعث شده‌اند مصرف سرانه دارو در کشور بالا رود. ولی واقعاً تنها موارد مذکور، مسؤول ماجرا هستند، یا به عوامل دیگری نیز باید فکر کرد. بنظر اینجانب در کنار ادله فوق این نکته ظریف رانیز باید توجه داد که قدر و قیمت واقعی دارو آنطوریکه باید و شاید در اجتماع ما شناخته نشده است و مردم به اهمیت این ماده حیاتی پی نبرده‌اند که

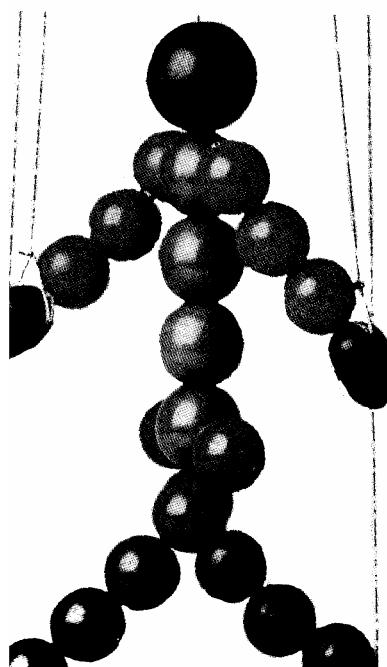
افزایش فشار خون هم دارد و قرار است یک داروی بتا بلوکر بگیرد، چنانچه پروپرانولول که از مهمترین داروهای این گروه است تجویز شود می‌تواند موجب برنکواسپاسم و حتی حمله آسم شده و جان بیمار را بخطر اندازد. یا بیمار قلبی که دچار نارسائی عروقی کرونر است چنانچه داروئی تجویز شود که متاپولیسم سلولهای عضلانی قلب را بالا برده و مصرف اکسیژن قلب را زیاد کند می‌تواند به قیمت جان بیمار تمام شود. بگذریم، بنابراین همانطوریکه بارها تذکر داده شده است دارو مانند شمشیر دولبهای است که از یک طرف بجنگ بیماری می‌رود و آنرا ریشه کن می‌کند ولی در صورت مصرف نابجا و نادرست لب دیگر ش می‌تواند به نسوج بدن آسیب رساند و زندگی فرد را تهدید کند. بنابراین هر کسی حق ندارد این ماده مهم را سر خود مصرف کرده یا به دیگران توصیه نماید مگر با اجازه پزشک و یا راهنمایی دکتر داروساز. به طریق باید دارو را خوب شناخت، اثرات و عوارض آنرا دانست تا بتوان مصرف کرد. هیچ داروئی نداریم که عارضه‌ای برآن مترتب نباشد متهی در موارد لزوم تجویز آن بتوسط پزشک لازم الاجرا است. با این

به داخل ورید بیمار در عرض چند دقیقه ریتم قلب او بحال طبیعی برگشته و سلامتی خود را باز می‌یابد و بزندگی عادی خود ادامه می‌دهد. آیا این ماده معجزه‌آفرین نیست؟ یامثال دیگر بیمار پرخاشگر روانی که حالت تهاجمی داشته و بیقرار و ناآرام باین سوی و آن سوی هجوم می‌برد و هر آن به علت این حمله عصبی می‌تواند برای خود و اطرافیان

● مصرف دارو بطور خودسرانه و یا تجویز آن توسط افراد غیر مسئول، می‌تواند موجب دردسر و گاهی مهلک باشد.

خطرآفرین باشد با تجویز یکی از ترکیبات فوتیازین (مانند یک آمپول کلرپرومازین ۵۰ میلی‌گرمی) و احیاناً بهمراه یک آمپول پرومتسازین یا داروی خواب آور دیگر در عرض مدتی کوتاه بیمار آرام شده و ممکن است حتی بخواب برسد و از آنهمه فریادها و سروصدای دیگر خبری نباشد. آیا این ماده سحرآمیز نیست؟ راستی دارو روی سلولهای عصبی این بیمار چه عملی را انجام می‌دهد که پس از مدتی کوتاه او را از چنان وضعیت بحرانی بیک حالت آرامش و سکون درمی‌آورد، بسادگی از کنار این اثرات مهم دارو نمی‌توان گذشت. باید راجع به آن فکر کرد و یا این اثرات افسانه‌ای دارو که یک فرد هوشیار و معمولی پس از تزریق یک ماده هوشبر در عرض چند ثانیه چنان مشاعرش موقتاً از کار می‌افتد که اگر بتوسط اعمال جراحی عضوی را از بدن وی جدا سازند متوجه نمی‌شود، مایه تعجب و حیرت نمی‌باشد؟

از طرف دیگر مصرف آن توسط افراد غیر مسئول یا خودسرانه نیز می‌تواند موجب دردسر و گاهی مهلک باشد مثلاً بیماری که دچار آسم بوده و احیاناً

مانند دیپرون که ایجاد آگرانولوستیز میکرد و یا دهها ترکیب دیگر، بدین ترتیب گوشاهای از ارزش دارو و فعالیتهایی که برای تهیه یک دارو انجام میشود بیان گردید تا روش شود که این ماده‌ای که باسانی در اختیار ما قرار میگیرد متعاق پرارزشی است که باید قدر و قیمت آنرا دانست که در عین حالیکه بسیار مفید و ارزنده است بسیار خطرناک و کشنده نیز میباشد بنابراین در مصرف و نگهداری آن باید دقت گردد.

● برای تهیه یک داروی جدید از مرحله سنتز تا ورود به بازار پزشکی چیزی حدود ۲۵۰ الی ۳۰۰ میلیون دلار هزینه میشود.

مقدمه تا اندازه‌ای ارزش دارو روش میشود مقام و منزلت آن مشخص میگردد و اگر با این دید به دارو نگاه شود شاید مصرف واقعی خود را پیدا کند و بیهوده مثل نقل و نبات بکار نرود.

مسئله دیگر جنبه اقتصادی یک فرآورده جدید داروئی است. این نکته را باید یادآوری کرد که برای تهیه یک داروی جدید از مرحله سنتز تا ورود به بازار پزشکی چیزی حدود ۲۵۰-۳۰۰ میلیون دلار هزینه میشود. در بررسی اثرات فارماکولوژیک دارو روی حیوانات، موارد سمیت حاد و مزمن، تراتوژن بودن، سرطانزائی، موتازنیسیته، اثرات جانبی و زیانبار، تأثیر روی مغز استخوان و سایر ارگانهای بدن و غیره روش میشود، که برای هر دارو بطور طبیعی باید انجام شود. سپس مراحل کلینیکال فارماکولوژی در ۴ مرحله بر روی انسانهای داوطلب سالم و بیماران انجام میگیرد که این مراحل حدود ۸-۶ سال طول میکشد تا اینکه داروئی از بوته آزمایش سالم بیرون آید و بdest بیمار برسد. تازه پس از اینکه اجازه مصرف پیدا کرد تا سالهای بعد هم باید عوارض دیررس آن پیگیری شود و اگر عارضهای تازه از دارو بروز کرد به مرکز جمعآوری اطلاعات مربوط به رآکسیونهای داروئی (که در هر کشور وجود دارد) باید گزارش شود تا به سازمان بهداشت جهانی منتقل و اگر گزارشات متعددی از عوارض خطرناک یک دارو به آن سازمان برسد حتی اگر چند سال هم باشد که دارو نسخه میشده است باز ممکن است از فارماکوپه خارج شود مثل تالیدومید که تراتوژن بود و یا ترکیبات پیرازولونها

